

Қатарлас ескертулер — Төртінші саны

Сенімнің негіздері және ұмытудың қатері: пайғамбарлық пен тарихтан алынатын сабақтар

Jeff Pippenger

2023-08-08

Ол білімді кімге үйретпек? Тағылымды кімге ұқтырмақ? Сүттен айырылғандарға, омыраудан шығарылғандарға.

Өйткені өсиет үстіне өсиет, өсиет үстіне өсиет; жол үстіне жол, жол үстіне жол; мұнда аздап, онда аздап болуы тиіс:

Өйткені Ол осы халыққа кекеш еріндермен және бөтен тілмен сөйлейтін болады. Ол оларға: «Қажығанға тыныштық беретін орын — осы; міне, сергітетін осы», — деді. Алайда олар тыңдауды қаламады.

Бірақ Жаратқан Иенің сөзі оларға өсиет үстіне өсиет, өсиет үстіне өсиет; жол үстіне жол, жол үстіне жол; мұнда аздап, онда аздап болды; сондықтан олар жүріп барып, шалқасынан құлап, сындырылып, торға түсіп, ұсталып қалсын. Ишая 28:9–13.

Ишаядан алынған бұл аяттар Хабаккуктың Кестелерінде қайта-қайта қарастырылған. Мұнда мен тек осы алдыңғы аяттардан бір-екі жайтты қазіргі талқылауға қосу үшін қысқаша ғана тоқталуым керек. Бұл үзінді сынақтан өте алмаған бір халықты көрсетеді, өйткені олар “go, and fall backward, and be broken, and snared, and taken.” Олар Құдай кімге “teach” етіп, “understand” етуге тиіс болған “knowledge” немесе “doctrine” туралы сынақтан өте алмаған халық еді. Бұл білімнің артуын түсінуге негізделген сынақ болатын, сондықтан ол Даниялдың он екінші тарауында даналарды зұлымдардан ажыратқан сол бір сынақ еді, өйткені барлық пайғамбарлар келіседі және дүниенің ақырын айқындайды. Даниял 12-тарауда “wise” түсінеді, ал “wicked” білімнің артуын түсінбейді.

Ишая пайғамбардың осы үзіндісіндегі халық «олар тыңдағысы келмеген» «Жаратқан Иенің сөзімен» сыналды. Ал олардың теріске шығарған нақты «Жаратқан Иенің сөзі», әрі «білімнің» артуын «түсінуге» мүмкіндік берер еді деген сөз, пайғамбарлық тарихтарды қалайша дұрыс үйлестіру керектігін айқындайтын киелі кітаптық қағида болатын. Ишаяның осы үзіндісінде құлайтындар, пайғамбарлық тарихты түсіну үшін сол желіні «мұнда аздап, онда аздап» іздеу қажет екенін анықтайтын ережені теріске шығарды. Олар қабылдамаған, сол арқылы сынақ туғызған Жаратқан Иенің сөзі — пайғамбарлық желілерді әр жерден іріктеп алып, содан кейін сол іріктелген пайғамбарлық тарих желілерінің бірін дәл сол тақырыпты қозғайтын өзге пайғамбарлық тарих желілеріне қатар қою тәсілі еді. Осылайша желіні желінің үстіне қалау әрекетінің табысты болуы пайғамбарлықты түсіндірудің шынайы ережелерін қолдануға байланысты. Сол ережелер де, яғни «өсиеттер», сондай-ақ біріктірілуге тиіс, әрі олар Киелі кітаптың әр жерінен табылады. Ишаядағы сынақтан өте алмайтын қыздар өздерінің ұмытпауы тиіс ең басты нәрсені ұмытқандықтан құлайды, ал ол

— тарихтың қайталанатыны.

«Болашақтан қорқатын ештеңеміз жоқ, тек Жаратқан Иенің бізді қалай жетелегенін және өткен тарихымыздағы Оның тәлімін ұмытып кеткен жағдайда ғана қорқуымыз мүмкін». Life Sketches, 196.

Құдай — шатасудың бастау көзі емес, әрі осы ақиқаттың берік тірек нүктесі — Киелі кітаптағы әрбір пайғамбардың бір ғана пайғамбарлық желіні айқындауы. Олардың барлығы сол желідегі дәл бірдей оқиғаларды көре бермейді, бірақ бұл әрдайым дүниенің ақырындағы сол бір оқиғалар желісі болып қалады. Бұл — сынақ мерзімінің жабылуына алып баратын оқиғалар, одан кейін Мәсіхтің Екінші Келуімен аяқталатын соңғы жеті пәле келеді. Бір пайғамбардың баяндауы тарихтың сол желісіндегі Құдайдың адал халқына қатысты болуы мүмкін, ал басқа пайғамбардың куәлігі Құдайға адал болмаған халық туралы, не Америка Құрама Штаттары, Ватикан, Біріккен Ұлттар Ұйымы, жер бетіндегі көпестер немесе ислам туралы болуы мүмкін, бірақ бұл әрдайым сол бір желі.

Малахи айтқан Илиястың хабары, сондай-ақ Аян кітабының бірінші, он төртінші және он сегізінші тарауларында бейнеленген хабарлар, әрі Даниялдың он бірінші және он екінші тарауларындағы хабар — бәрі де бір ғана хабар. Олардың барлығы бірдей тарихи желіні құрайды, бірақ әрқайсысының осы баяндауға қосатын өзіндік ерекше үлесі бар.

Сол ерекше хабар туралы дерлік бәрі бірдей қате түсінетін нәрсе — оның адамзаттың сынақ мерзімі жабылардың дәл алдында ғана Құдай халқына ашылатыны. Арнайы хабар әрдайым сынақ мерзімінің жуық арада жабылатыны туралы ескертетінін біле отырып, біз Киелі кітаптағы сынақ мерзімінің жабылуының, бәлкім, ең айқын көрінісін қарастырамыз.

Әділетсіздік етуші әлі де әділетсіздік етсін; арамданған әлі де арамдана берсін; әділ адам әлі де әділдік етсін; қасиетті жан әлі де қасиетті бола берсін. Аян 22:11.

Сынақ мерзімінің аяқталғаны жоғарыдағы киелі орында он бірінші аяттың сөздерімен жарияланардан бұрын, Аян кітабынан Құдайдың қызметшілеріне ашылып берілген айрықша ескерту сипатты пайғамбарлық хабар болуы тиіс.

Сонда ол маған былай деді: «Осы кітаптағы пайғамбарлық сөздерді мөрлеме, өйткені уақыт жақын. Әділетсіздік етуші әлі де әділетсіздік етсін; арам адам әлі де арам болсын; әділ адам әлі де әділдік етсін; киелі адам әлі де киелене берсін». Аян 22:10, 11.

Жеті соңғы пәленің дәл алдында Құдай халқы танып-білуге тиіс айрықша пайғамбарлық хабар болуы керек. Сол «уақыт жақындағанда», мөрленіп қойылған «осы кітаптың пайғамбарлығы» (Аян кітабының пайғамбарлығы) ашылуға тиіс. Аян кітабындағы мөрленіп қойылған жалғыз пайғамбарлық — жеті күркіректің пайғамбарлығы.

Сосын мен көктен түсіп келе жатқан басқа бір құдіретті періштені көрдім: ол бұлтқа оранған еді; басының үстінде кемпірқосақ бар еді, жүзі күн секілді, ал аяқтары отты бағаналар іспетті еді. Оның қолында ашық тұрған кішкене кітап бар еді; ол оң аяғын теңіздің үстіне, сол аяғын жердің үстіне қойды. Сосын арыстан ақырғандай қатты дауыспен айқайлады; ал ол айқайлаған кезде, жеті күн күркіреуі өз дауыстарын

шығарды. Жеті күн күркіреуі өз дауыстарын шығарып болған кезде, мен жазбақшы болып едім; сонда көктен маған былай деген дауысты естідім: «Жеті күн күркіреуі айтқан нәрселерді мөрлеп қой да, оларды жазба». Аян 10:1–4.

Адамзатқа берілген сынақ мерзімі жабылардың дәл алдында, «уақыт таяп қалғанда», «жақында болуға тиіс нәрселерді» айқындайтын Киелі кітаптағы ерекше бір ақиқаттың мөрі ашылады. Аян кітабының оныншы тарауындағы құдіретті періште — арыстандай дауыстап айқайлаған Иса Мәсіх.

«Жоханға нұсқау берген құдіретті періште Иса Мәсіхтің Өзінен кем емес тұлға еді. Оның оң аяғын теңізге, ал сол аяғын құрлыққа қоюы — Оның Шайтанмен болатын ұлы тартыстың қорытынды көріністерінде атқарып жатқан рөлін көрсетеді. Бұл қалып Оның бүкіл жер үстінен жүргізетін ең жоғарғы күші мен билігін білдіреді. Тартыс ғасырдан ғасырға қарай күшейіп, барған сайын табанды сипат алып келді және қараңғылық күштерінің асқан шеберлікпен жүргізген әрекеті өзінің шегіне жететін қорытынды көріністерге дейін солай жалғаса бермек. Шайтан, зұлым адамдармен біріккен күйінде, шындыққа деген сүйіспеншілікті қабылдамайтын бүкіл дүниені де, шіркеулерді де алдайды. Бірақ құдіретті періште назар аударуды талап етеді. Ол қатты дауыспен айқайлайды. Шындыққа қарсы тұру үшін Шайтанмен бірігіп кеткендерге Ол Өз дауысының күші мен билігін көрсетуге тиіс». The Seventh-day Adventist Bible Commentary, volume 7, 971.

Соңында “Шайтан” алдайтын “қауымдар” “ақиқатты” сүйюді қабылдамағандықтан алданады. Уайт ханым жаңа ғана сілтеме жасаған Екінші Салониқалықтарға жолдаудағы осы үзіндідегі “ақиқат” сөзі — еврей тіліндегі “ақиқат” деп аударылатын, үш еврей әрпінен құралған және Альфа мен Омеганы білдіретін сөзден туындаған негізгі грек сөзі. Алғаш рет аталу қағидасымен байланысты, Мәсіхтің мінезінің бір сипатын білдіретін ақиқаттың қабылданбайтын және соның салдарынан күшті адасуды туғызатын ақиқат екеніне Киелі кітаптық қандай да бір дәлел бар ма?

Енді, бауырластар, Иеміз Иса Мәсіхтің келуі және біздің Оның қасына жиналуымыз жөнінде сіздерден өтінеміз: Мәсіх күні таяп қалды дегендей, мейлі рух арқылы болсын, мейлі сөз арқылы болсын, мейлі бізден шыққандай хат арқылы болсын, ойларыңыз тез шайқалмасын және үрейленбеңіздер. Ешкім сіздерді ешқандай жолмен алдамасын; өйткені әуелі сенімнен безу келмейінше және күнә адамы, құрып кетудің ұлы, ашылмайынша, сол күн келмейді. Ол Құдай деп аталатынның бәріне немесе құлшылық етілетіннің бәріне қарсы тұрып, өзін олардың бәрінен жоғары қояды; сөйтіп, өзін Құдай етіп көрсетіп, Құдайдың ғибадатханасында Құдай ретінде отырады. Мен әлі сіздермен бірге болғанда, осыны сіздерге айтқанымды естеріңізге түсірмейсіздер ме? Енді оның өз уақытында ашылуы үшін не ұстап тұрғанын білесіздер. Өйткені заңсыздықтың құпиясы қазірдің өзінде әрекет етуде; тек қазір ұстап тұрған кісі жолдан алынғанға дейін ұстай береді. Сонда әлгі заңсыз әшкере болады; Иеміз оны Өз аузының рухымен жойып, Өз келуінің нұрлы жарқылымен құртады. Оның келуі Шайтанның әрекеті бойынша, әртүрлі күш-қуатпен, белгілермен және жалған кереметтермен, сондай-ақ құрып бара жатқандардың арасында әділетсіздіктің барша алдауларымен болады, өйткені олар

күтқарылу үшін ақиқатты сүюді қабылдамады. Сондықтан Құдай оларға өтірікке сенулері үшін күшті адасуды жібереді. Осылайша ақиқатқа сенбей, әділетсіздіктен ләззат алғандардың бәрі сотталатын болады. 2 Салониқалықтарға 2:1–12.

Салониқалықтарға арналған осы үзіндіге Хабаққұқтың Кестелерінде талай рет тоқталғанбыз, сондықтан осы тұста тек қысқаша ғана ескертпе жасаймыз. Уайт қарындас «Шайтанның ғажайып іс-әрекеті» деп атайтын нәрсе — Пауылдың «Шайтанның әрекеті бойынша, әртүрлі құдіретпен, белгілермен және жалған кереметтермен» дегені. Уайт қарындас пен Пауыл атап көрсеткен алдамшы әрекет Америка Құрама Штаттарындағы жексенбілік заңнан басталады.

«Құдай заңының бұзылуымен папалықты орнықтыратын жарлық арқылы біздің ұлтымыз өзін әділдіктен толықтай ажыратады. Протестантизм шығанақтың ар жағына қолын созып, Рим билігінің қолын ұстағанда, ол тұңғықтың ар жағына қолын жеткізіп, Спиритизммен қол алысқанда, осы үштік одақтың ықпалымен еліміз протестанттық әрі республикалық үкімет ретіндегі өз Конституциясының әрбір қағидасын теріске шығарып, папалық жалғандықтар мен алдаулардың таралуына жағдай жасағанда, сонда біз Шайтанның ғажайып әрекетінің уақыты келгенін және ақырдың жақын екенін біле аламыз». Testimonies, volume 5, 451.

Біз қарастырып отырған Салониқалықтарға арналған осы үзіндіде Пауыл дүниенің ақырындағы папаны төрт түрлі атаумен айқындайды. Папа — «күнә адамы», ол — «құрып кетудің ұлы», ол — «заңсыздықтың құпиясы» және «сол Зұлым». Пауыл осы төрт атаудан өзге де папаның бірнеше сипатын келтіреді, өйткені ол бізге папаның (Пауылдың заманында әлі болашақта болған) «өз уақытында ашылатынын» хабарлайды.

Папа «өз уақытында ашылар еді», әрі Киелі кітаптағы ең айқын дәлел — бірақ бұл, ешбір жағдайда, жалғыз ғана киелі кітаптық ақиқат емес; Рим шіркеуінің папасы Киелі кітаптағы пайғамбарлықтағы антихрист екендігін көрсететін ең айқын киелі кітаптық ақиқат Киелі кітаптағы жеті түрлі әрі тікелей сілтеме арқылы бекітіледі; ол сілтемелер папалықтың жер бетіне үстемдік ететін «уақытын» айқындайды, яғни адамзат Қараңғы ғасырлар деп атайтын дәл сол «уақытты». Киелі кітап папаны папалық ретінде қайта-қайта нақ сол «уақыт» кезеңін — 538 жылдан 1798 жылға дейін — көрсету арқылы әшкерелейді; сол кезеңде папалық дүниеге билік жүргізер еді. Пауыл оның өз уақытында ашылатынын айтты.

Пауыл сондай-ақ «Құдай деп аталатынның не табынуға лайық деп есептелетіннің бәріне қарсы тұрып, өзін солардың бәрінен жоғары қоятын; сондықтан өзі Құдайдай болып, Құдайдың ғибадатханасында отырып, өзін Құдай етіп көрсететін» — дәл папаның өзі екенін айқындайды. Бұл, өзге жайттармен қатар, Киелі кітап пайғамбарлығындағы антимиәсіхтің діни нышан екенін де көрсетеді. Ол Гитлер де емес, Ескендір Зұлқарнайын да емес. Бұл папаны айқындауды одан әрі тарылта түседі, өйткені ол жай ғана діни озбыр емес, ол өзін Құдайдың ғибадатханасының ішінде екенін мәлімдейтін діни озбыр. Антимиәсіх өзін христиан шіркеуінің ішінде тақта отырғандай етіп көрсетеді.

Пауыл мен Даниялдың айтуынша, папа өзінің христианмын деп жариялайтын шіркеуінде болғанда, Құдайдың тағына отыруды және барлық нәрседен жоғары дәріптелуді қалаған Шайтанның мінез-құлқын танытады. Мен Пауыл мен Даниял деймін, өйткені Киелі кітапқа түсіндірме берушілердің көпшілігі Пауыл папаның сипаттарының бірі — оның толық нарцисс екендігін көрсеткенде, Пауылдың жай ғана Даниял кітабының он бірінші тарауында папа туралы берілген Даниялдың сипаттамасынан үзінді келтіріп отырғанын мойындайды; сол жерде Даниял былай деп жазады:

«Патша өз еркіне қарай әрекет етеді; ол өзін асқақтатып, әрбір құдайдан жоғары қояды, әрі құдайлардың Құдайына қарсы таңғаларлық сөздер айтады; және қаһар толық орындалғанша, ол табысқа жетеді; өйткені белгіленген нәрсе орындалады. Даниял 11:36.»

Пауыл папаның нарциссистік болмысына тоқталған кезде, Даниялдың аятын мазмұндап, Құдай деп аталатынның немесе табынуға лайық деп есептелетіннің бәріне «қарсы шығып, өзін бәрінен жоғары қоятыны; сөйтіп, Құдайдың ғибадатханасында Құдайдай отырып, өзінің Құдай екенін көрсететіні» — дәл сол папа екенін мәлімдейді. Папалықтың сипатын айқындайтын Даниялдағы аят, сондай-ақ, папалықтың антихрист екенін «ашып көрсету» үшін белгіленген «уақытқа» да сілтеме жасайды, өйткені онда папалықтың «қаһар аяқталғанша» «өркендейтіні» көрсетілген.

«Ашу-ыза» 1798 жылы аяқталды, сондықтан Даниял осы аятта (бұл Даниял мен Аян кітаптарындағы 1260 жылдық тарих аталған жеті тікелей орынның бірі болмаса да) папалық билікті тікелей айқындап, оның Жохан атағандай, 1798 жылы «өлімші жара» алғанын белгілейді. Осылайша, бұл аят папалық билік ету кезеңінің ұзақтығын көрсетпесе де, оның аяқталуын айқындайды.

Осы үзіндіде Пауыл 538 жылы папалықтың дүниені өз билігіне алуына кедергі болатын бір күшті де айқындайды, өйткені ол өзіне жазып отырған салоникалықтардың бұл нақты шындықты әлдеқашан білетінін айтқан. Ол: «Мен сендердің жандарыңда болған кезімде осыны сендерге айтқанымды естеріңе алмайсыңдар ма?» — деген сұрақ қояды. Ол оларға папалықтың «өз уақытында ашылғанға» дейін оны «не ұстап тұрғанын» (яғни тежеп тұрғанын) өздерінің бұрыннан білетінін еске салады. Папалықтың дүниені өз билігіне алуынан бұрын тұрған және соған жол бермей келген күш — Пауыл бұл хатты жазған кезде дүниеге үстемдік етіп тұрған күш еді. Ол — пұтқа табынушы Рим болатын. Пауыл папалықтың дүниені өз билігіне алуы үшін пұтқа табынушы Римнің «жолдан алынуы» тиіс екенін жазды.

Осы түсінік Уильям Миллерді Даниял кітабында «күнделікті» деп бейнеленген күштің пұтқа табынушы Рим екенін мойындауға алып келді. Адвентизм құрылымның, демек Уильям Миллердің барлық пайғамбарлық түсініктерінің Даниял мен Аян кітаптарын түсінуіне негізделгенін, әрі бұл екі кітаптың пұтқа табынушы Рим мен папалық Рим деген екі қаңыратып-жоятын билік туралы сөз қозғайтынын мойындайды. Салоникалықтарға арналған үзіндіде Миллер, бұған дейін-ақ (өз дәуіріндегі әрбір протестант білгендей,

папаның антихрист екенін біліп), пұтқа табынушы Римнің папалық үстемдіктен бұрын тұрған тарихи билік екенін және Пауылдың папалық жер тағына көтерілуінен бұрын пұтқа табынушы Римнің аластатылуға тиіс екенін айтқанын түсінген кезде, мұны Даниял кітабымен және «күнделіктімен» байланыстырды; өйткені онда папалық дүниені билеп-төстеуіне дейін «күнделіктінің» «алып тасталуға» тиіс екені үш рет айтылған. Пауылдың куәлігі Миллерге пұтқа табынушы Римнің Даниялдағы «күнделікті» екенін көруге мүмкіндік берді, содан кейін ол Даниялдағы қаңыратып-жоятын екі биліктің пұтқа табынушы және папалық Рим екенін тани алды. Бұл ақиқат Миллерит қозғалысының негізін білдіреді. Адвентизм бүгінде Миллердің еңбегін, сөзсіз, теріске шығарады, бірақ соған қарамастан олар Миллердің Даниялдағы «күнделікті» туралы түсінігінің қалыптасуына қатысты осы шолудың, Пауыл папалық биліктің көтерілуін ол аластатылғанға дейін «тежеп тұрған» күш деп айтатын биліктің пұтқа табынушы Рим болғанын көрсететіні — Миллердің осы тақырыптар жөніндегі ой-тұжырымына берілген дұрыс талдау екенін әлі де түсінеді.

«Күнделікті» ұғымының Даниял кітабында папалық Рим патшалығынан бұрын болған пұтқа табынушы Римнің нышаны екендігі, ал Даниял папалық Рим патшалығын қаңыратып-жоятын жиіркеніш ретінде бейнелегені туралы ақиқатты түсінген соң, Миллер Киелі кітап пайғамбарлықтарындағы патшалықтарға қатысты пайғамбарлық уақыттарды тани алды; әрі оның ақыл-санасы осы түсініктерге ашылғанда, ол Адвентизмнің негіздерін білдіретін бірқатар ақиқаттарды жинақтап құрастырды. Сол ақиқаттар 1843 және 1850 жылдардағы ізашарлық кестелердің екі тақтасына қашалып бекітілді. Сол ақиқаттар Адвентизмнің негізі болып табылады және олар «уақытты» тануға негізделген еді. Негіздердің қашан қаланғаны туралы тарих — Хабакуктың Тақталары жөніндегі басты талқылау болып табылады.

Хабакуктың кестелерінде көрсетілмеген нәрсе — уақытқа негізделген іргетастар соңғы ұрпаққа іргетас ретінде бейнеленген ақиқаттардың бар екенін тануға қажетті көріністі қамтамасыз ететін құрылым тудырғаны. Іргетасқа қаланған ең алғашқы тас болған алғашқы ақиқат бар еді, бірақ Даниел кітабындағы «күнделікті» Миллердің алғашқы ақиқаты болған жоқ. Миллер көтеріліп, тұрғызуға шақырылған іргетастың алғашқы тасы болатын ақиқат — Леуіліктер кітабының жиырма алтыншы тарауындағы «жеті уақыт» еді, бірақ «күнделікті» туралы ақиқатсыз Миллер бірінші періштенің хабарын ұсыну үшін тануы қажет болған пайғамбарлық құрылымды тани алмас еді. Оның құрылымы пайғамбарлықты қаңыратып-жоятын екі биліктің тұрғысынан орналастыру болатын. Миллер айдаһарға (пұтқа табынушы Римге) және аңға (папалыққа) үн қатты. Үшінші періште айдаһарға (Біріккен Ұлттар Ұйымына), аңға (папалыққа) және жалған пайғамбарға (Америка Құрама Штаттарына) үн қатады.

Егер біреу Миллериттер ұсынған екі қасиетті пионерлік кестедегі уақытқа қатысты барлық пайғамбарлықтарды — кейбірін емес, бәрін — қабылдайтын болса, онда ол адам сол ақиқаттарды жеке өзі зерттеуі тиіс. Егер оларды ешқашан тексеріп көрмеген болсаңыз, оларды қалай қабылдай алар едіңіз? Егер іргелі ақиқаттарды зерттеп жүрген сол адамдар сол ақиқаттарды сынап көруді өздерінің жеке жауапкершілігі етсе, содан кейін сол

ақиқаттардың бәрін қабылдаса, онда олар құмның үстіне емес, Жартасқа негіз қалаған болады.

«Сион қабырғаларында Құдайдың сақшылары болып тұрғандар халықтың алдындағы қауіп-қатерді алдын ала көре алатын адамдар болсын,—ақиқат пен адасуды, әділдік пен әділетсіздікті айыра білетін адамдар болсын.

«Ескерту келді: 1842, 1843 және 1844 жылдардағы хабар келген кезден бері біз соның үстінде құрып келе жатқан сенімнің іргетасын шайқалтатын ешнәрсенің енуіне жол берілмеуі тиіс. Мен осы хабардың ішінде болдым, және содан бері Құдай бізге берген нұрға адал болып, дүниенің алдында тұрдым. Біз күн сайын Иемізді шынайы дұғамен іздеп, нұр сұраған кезде аяқтарымыз қойылған тұғырдан түсуге ниеттеніп отырған жоқпыз. Құдай маған берген нұрдан мен бас тарта алады деп ойлайсыз ба? Ол Мәңгілік Жартас сияқты болуы тиіс. Ол маған берілген күннен бері мені жетелеп келеді». Review and Herald, April 14, 1903.

Миллериттер тарихының уақытқа қатысты пайғамбарлықтарын талдап түсінуі тиіс тыңдаушылар үшін сол уақыт пайғамбарлықтарында бейнеленген тарихи кезеңдерге үңілу әрекеті қажет. Бұл оқиғаларды уақыт сызығының бойында бейнелеп көрсету ісін білдіреді. Пайғамбарлықты зерттеуші Киелі кітаптан Миллериттер анықтаған, ал одан кейін тарихи жазба арқылы расталған осы пайғамбарлық кезеңдерді қарастыратын зерттеу деңгейіне жеткенде, ол уақыт пайғамбарлығының басындағы тарихтың сол пайғамбарлықтың соңындағы тарихты нышандық тұрғыдан бейнелейтінін тани алатын жағдайда болады. Осындай көзқарас тұрғысынан зерттеуші тарихтың қайталанатынын үйренуі тиіс. Осы түсінік орныққан соң, ол сондай-ақ Исаның соңын бастау арқылы бейнелейтінін де көруі тиіс.

Әлемнің соңын «ғибадатхананың салынуы» ретінде бейнелейтін пайғамбарлық желіден зерттеуші іргетастың үстіне тұрғызылған ғибадатхананың үстіне қойылатын соңғы шарықтау тас бар екенін білуі тиіс. Ол Миллер арқылы жарыққа шығарылған ғибадатхананың іргетасы (Иса Мәсіхті білдіреді, өйткені Иса Мәсіхтен өзге ешқандай іргетас салына алмайды) пайғамбарлық уақытқа негізделген іргетас болғанын түсінуге келуі керек. Иса соңын бастауымен бейнелейтіндіктен, зерттеуші ғибадатхананың шарықтау тасы — оның соңғы тасы — іргетасқа сәйкес келуге тиіс екенін де көруі керек. Миллер үшін ғибадатхананың іргетасы пайғамбарлық уақыт болды, бірақ соған қарамастан, сол іргетас Иса Мәсіхтің Өзі еді.

Маған берілген Құдайдың рақымына сай, дана бас құрылысшы іспетті, мен іргетасты қаладым, ал басқа біреу соның үстіне салып жатыр. Бірақ әркім оның үстіне қалай салып жатқанын қадағаласын. Өйткені қаланған іргетастан өзге ешкім басқа іргетас қоя алмайды, ал ол — Иса Мәсіх. 1 Қорынттықтарға 3:10, 11.

Пауыл өз еңбегін іргетасын, яғни бастауын өзі қалаған бір ғибадатхананы тұрғызу ісі ретінде көрсетеді. Ол басқа ұлттарға жіберілген елші болды, әрі мәсіхшілік қауымның іргетасын қалау үшін қолданылды. Сол үзіндіде Пауыл біздің тәндеріміздің Киелі Рухтың

ғибадатханасы екенін де айқындайды. Сонымен қатар, Сүлейменнің ғибадатханасы мен шөлдегі киелі шатыр да бар; олардың бәрінің іргетастары бар, әрі олардың барлығы Иса Мәсіх арқылы бейнеленеді. Миллер тұрғызуға қолданылған іргетас — Адвентизмнің ғибадатханасы, ал сол ғибадатхананың іргетасы, сөзсіз, Иса Мәсіхтің Өзі; бірақ нақтырақ айтқанда, бұл — рухани және пайғамбарлық материалдармен тұрғызылатын ғибадатхана.

Сондықтан төбедегі шеткі тас та Иса Мәсіх болуы тиіс; бірақ ол төбедегі шеткі тас сондай-ақ басты пайғамбарлық ережені де қамтуы керек, өйткені Миллерге Миллериттердің негізгі ережесін, яғни «бір күн — бір жыл» қағидатын, өз ішінде қамтитын ережелер жиынтығы берілді. Сол ережесіз уақытқа қатысты пайғамбарлықты тану мүмкін емес, демек, іргетас та болмайды. Ақырында Иса Мәсіхті (Іргетасты) бейнелейтін, әрі Иса Мәсіхтің Аянын орнықтыратын ережелер жиынтығының ішіндегі басты ереже болып табылатын соған сәйкес бір балама болуы тиіс. Бұл ереже, әрине, Христостың Оның мінез-құлқының ақырын бастан-ақ айқындайтын сипатын білдіретін «алғашқы рет аталу» ережесі.

2 Салоникалықтарға арналған хатта құтқарылулары үшін ақиқатқа деген сүйіспеншілікті қабылдамағандар, Ескі Өсиетте “ақиқат” деп аударылған, үш әріптен құралған еврей сөзінен туындаған грек сөзі арқылы бейнеленген ақиқатты теріске шығарды. Өтірікке сенгендіктері үшін күшті адасушылықты қабылдайтын топ, екі қасиетті кестеде бейнеленгендей, ескі жолдарға, Адвентизмнің негіздеріне қайта оралудан бас тартты. Сонымен, біраз уақыттан бері қарастырып келе жатқан үзіндіде былай делінеді:

“Жоханға нұсқау берген құдіретті періште Иса Мәсіхтің Өзі еді. Өзінің оң аяғын теңізге, ал сол аяғын құрлыққа қоюы — Оның Шайтанмен болып жатқан ұлы тартыстың соңғы көріністерінде атқарып жатқан рөлін көрсетеді. Бұл қалпы Оның бүкіл жер үстіндегі жоғарғы күші мен билігін білдіреді. Бұл тартыс ғасырдан ғасырға қарай күшейіп, барған сайын табанды сипат алып отырды және түнек күштерінің асқан шеберлікпен жүргізетін әрекеті шегіне жететін қорытынды көріністерге дейін солай жалғаса бермек. Шайтан, зұлым адамдармен біріккен күйде, ақиқатқа деген сүйіспеншілікті қабылдамайтын бүкіл әлемді және шіркеулерді алдайтын болады. Бірақ құдіретті періште назар аударуды талап етеді. Ол зор дауыспен айқайлайды. Ол ақиқатқа қарсы тұру үшін Шайтанмен біріккендерге Өз дауысының күші мен билігін көрсетуі тиіс.” The Seventh-day Adventist Bible Commentary, volume 7, 971.

Осы алдыңғы үзіндідегі «ақиқатты сүюді қабылдамаған қауымдар» — Амос 8:12-де тым кеш болғанда Құдайдың соңғы ескерту хабарын іздей бастайтыны көрсетілген, Даниял мен Матайдағы зұлым әрі ақылсыз қыздар. Тым кеш, өйткені олар Адвентизмнің негіздеріне қатысты өтірікке сенді. Адвентизм сол өтірікті алғаш рет 1863 жылы бойына сіңіре бастады, содан бері оның бүкіл жолы тек құлдырау болды.

Менің қазір жазбақ болғаным, шамасы, түгелдей субъективті нәрсе; бірақ 1863 жылдан бері Адвентизмге қандай жаңа пайғамбарлық нұр енгізілді? Эллен Уайт Джоунс пен Вагтонердің 1888 жылғы хабары туралы оның өзі жылдар бойы ұсынып келе жатқан хабар екенін айтады. Олардың хабары 1888 жылы Адвентизмге жаңа әрі есеңгіретерлік болып естілген

болуы мүмкін, бірақ бұл жаңалық пен есеңгіреу жаңа хабардан емес, қайта 1863 жылдан бері Құдай халқының үстіне түсіп келе жатқан соқырлықтан туындады.

Еллен Уайт Адвентизмді 1863 жылға дейін-ақ Лаодикеялық күйде деп таныған, сондықтан Лаодикеяның соқырлығы 1863 жылға дейін-ақ Адвентизмге дендей бастаған еді; бірақ 1863 жылы шіркеу Миллер ашқан ең алғашқы «уақыттық пайғамбарлық» болған Леуіліктер жиырма алтыншы тараудағы «жеті уақытқа» қатысты ақиқатты ресми түрде шетке ысырып қойды. 1863 жылдан бері Адвентизмде жарыққа шыққан ешбір пайғамбарлық нұр болған жоқ! Не өзгерді?

Пайғамбарлық уақытқа негізделіп, Иса Мәсіхті бейнелеген ғибадатхана іргетасының ең алғашқы тасы 1863 жылы Адвентизм тарапынан шетке ысырылды. Даниял кітабында уақытқа негізделген түрде Мәсіхтің Өзін «таңғажайып санаушы» Пальмони ретінде таныстыруы арқылы көрсетілген ғибадатхана іргетасына Миллер қойған алғашқы тас қабылданбай, шетке тасталды. Миллер ашқан ең алғашқы тас...

«Қабылданбаған тас туралы пайғамбарлықты келтіре отырып, Мәсіх Израил тарихындағы нақты бір оқиғаға сілтеді. Бұл оқиға алғашқы ғибадатхананың салынуымен байланысты еді. Оның Мәсіхтің алғашқы келу дәуірінде ерекше қолданылуы болып, яһудилерге айрықша күшпен әсер етуге тиіс болғанымен, онда біз үшін де тағылым бар. Сүлейменнің ғибадатханасы тұрғызылған кезде, қабырғалар мен іргетасқа арналған орасан зор тастар түгелдей тас қазылатын жерде әзірленетін; олар құрылыс орнына жеткізілгеннен кейін, олардың үстінде ешқандай құрал қолданылмауға тиіс еді; жұмысшыларға тек оларды өз орындарына қою ғана қалатын. Іргетасқа пайдалану үшін әдеттен тыс үлкен әрі өзгеше пішінді бір тас әкелінген еді; бірақ жұмысшылар оған лайық орын таба алмай, оны қабылдағысы келмеді. Ол пайдаланылмай, жолда жатқандықтан, оларға қолайсыздық туғызды. Осылайша ол ұзақ уақыт бойы қабылданбаған тас болып қала берді. Бірақ құрылысшылар бұрыштың тасын қалау кезеңіне келгенде, сол ерекше орынға дәл келетін, өзіне түсетін зор салмақты көтере алатын, жеткілікті көлемді, берік әрі тиісті пішінді тасты табу үшін олар ұзақ уақыт іздеді. Егер олар осы маңызды орынға даналықсыз таңдау жасаса, бүкіл құрылыстың қауіпсіздігіне қатер төнер еді. Олар күннің, аяздың және дауылдың ықпалына төтеп бере алатын тасты табуға тиіс болды. Әр кездерде бірнеше тас таңдалып көрілген еді, бірақ орасан зор салмақтың қысымымен олар үгіліп, бөлшектеніп кететін. Басқалары ауа райының күрт өзгерістеріне төтеп бере алмады. Бірақ ақырында назар сонша уақыт бойы қабылданбай келген тасқа ауды. Ол ауаға, күнге және дауылға ұшырап тұрса да, ешбір болар-болмас жарықшақ та көрсетпеген еді. Құрылысшылар бұл тасты тексерді. Ол бір сынақтан басқасының бәріне төтеп берген еді. Егер ол қатты қысым сынағына да шыдаса, оны бұрыштың негізгі тасы ретінде қабылдауға шешім етті. Сынақ жасалды. Тас қабылданып, өзіне белгіленген орнына әкелінді де, дәлме-дәл сәйкес келетіні анықталды. Пайғамбарлық көріністе Ишайға бұл тастың Мәсіхтің нышаны екені көрсетілді. Ол былай дейді:»

“Әскерлер Иесінің Өзін киелі тұтыңдар; қорқатындарың — Ол болсын, үрейленетіндерің — Ол болсын. Сонда Ол киелі орын болады; бірақ Израилдің екі үйіне

де сүрінер тас әрі кедергі жартасы, Иерусалим тұрғындарына қақпан әрі тұзақ болады. Олардың көпшілігі сүрініп, құлап, күйреп, тұзаққа түсіп, ұсталып қалады.” Пайғамбарлық аянда алғашқы келуге жеткізілген пайғамбарға Мәсіхтің сондай сынақтар мен тексерулерді көтеретіні көрсетілді, бұған Сүлейменнің ғибадатханасындағы басты іргетас тастың қалай қабылданғаны рәміз болған. “Сондықтан Тәңір Ие былай дейді: Міне, Мен Сионға іргетас үшін бір тас, сыналған тас, қымбат бағалы бұрыштық басты тас, берік негіз қалап отырмын; оған сенген асықпайды.” Ишая 8:13–15; 28:16.

«Шексіз даналықпен Құдай іргетастың бұрыш тасын таңдап, оны Өзі қалады. Ол оны “берік іргетас” деп атады. Бүкіл әлем өз жүгін де, қайғысын да соның үстіне арта алады; ол олардың бәріне төтеп бере алады. Олар оның үстіне толық қауіпсіздікпен құра алады. Мәсіх — “сынақтан өткен тас”. Оған сенім артқандарды Ол ешқашан жерге қаратпайды. Ол әрбір сынақты көтеріп өтті. Ол Адамның айыбының қысымына да, оның ұрпағының айыбына да төтеп беріп, зұлымдық күштерін толық жеңіп шықты. Ол тәубеге келген әрбір күнакардың Өзінің үстіне артқан жүгін көтерді. Айыпты жүрек Мәсіхтен жеңілдік тапты. Ол — берік іргетас. Оны өз тірегі еткендердің бәрі толық қауіпсіздікте тынығады.»

«Ишаяның пайғамбарлығында Мәсіх әрі берік іргетас, әрі сүріндіретін тас деп жарияланған. Киелі Рухтың жетелеуімен жазған елші Петір Мәсіхтің кімге іргетас тасы, ал кімге сүріну жартасы екенін анық көрсетеді:

«Егер сендер Жаратқан Иенің мейірімді екенін татқан болсаңдар. Адамдар теріске шығарғанымен, Құдай таңдаған әрі қымбат сол тірі Тасқа келіп, өздерің де тірі тастар сияқты рухани үй болып, киелі діни қызметкерлер қауымы ретінде құрылып жатырсыңдар, Иса Мәсіх арқылы Құдайға қолайлы рухани құрбандықтар ұсыну үшін. Сондықтан да Жазбада былай делінген: Міне, Мен Сионға таңдап алынған, қымбат, басты бұрыштық Тасты қоямын; Оған сенген ешқашан масқара болмайды. Ендеше сенушілер үшін Ол қымбат; ал мойынсұнбайтындар үшін құрылысшылар теріске шығарған тас бұрыштың басы болды, әрі сүрінер тас пен тосқауыл жартасы болды, яғни сөзге сүрініп, мойынсұнбайтындар үшін». 1 Петір 2:3–8.

«Сенушілер үшін Мәсіх — берік іргетас. Бұлар — Жартасқа құлап, күйрелетіндер. Мұнда Мәсіхке бағыну мен Оған деген сенім бейнеленген. Жартасқа құлап, күйреу — өз әділдігімізден бас тартып, баладай кішіпейілділікпен Мәсіхке келу, теріс қылықтарымызға тәубе ету және Оның кешірімшіл сүйіспеншілігіне сену деген сөз. Сол сияқты, біз де Мәсіхті іргетасымыз етіп, сенім мен мойынсұну арқылы құрамыз.»

«Осы тірі тастың үстіне яһудилер де, басқа ұлт өкілдері де бірдей құра алады. Біз нық сеніммен құра алатын жалғыз іргетас — осы. Ол баршаға жеткілікті кең, әрі бүкіл дүниенің салмағы мен ауыртпалығын көтеруге жеткілікті берік. Ал тірі Тас — Мәсіхпен байланысу арқылы осы іргетастың үстіне құратындардың бәрі тірі тастарға айналады. Көптеген адамдар өз күш-жігерімен қашалып, жылтыратылып, көркейтіледі; бірақ олар “тірі тастарға” айнала алмайды, өйткені олар Мәсіхпен байланыспаған. Осы байланыссыз ешбір адам құтқарыла алмайды. Біздің ішімізде Мәсіхтің өмірі

болмайынша, азғыру дауылдарына төтеп бере алмаймыз. Біздің мәңгілік қауіпсіздігіміз берік іргетастың үстіне құруымызға байланысты. Бүгін көптеген адамдар әлі сыналмаған іргетастардың үстіне құрып жатыр. Жаңбыр жауып, дауыл соғып, тасқын келгенде, олардың үйі құлайды, өйткені ол мәңгілік Жартасқа — басты бұрыштық Тас Иса Мәсіхке негізделмеген.»

«Сөзге мойынсұнбай, сүрінетіндер» үшін Мәсіх — сүріндіретін тас. Бірақ «құрылысшылар жарамсыз деп тапқан тас, сол бұрыштың бас тасы болды». Қабылданбаған тас сияқты, Мәсіх те Өзінің жердегі қызметінде еленбеу мен қорлықты бастан кешірді. Ол «адамдар тарапынан жек көріліп, теріске шығарылған, қайғы-қасірет адамы, мұңмен таныс еді; ... Ол жек көрілді, ал біз Оны елемедік». Ишая 53:3. Алайда Оның ұлықталатын уақыты таяп қалған еді. Өлілердің арасынан қайта тірілуі арқылы Ол «құдіретпен Құдай Ұлы» деп жарияланар еді. Римдіктерге 1:4. Өзінің екінші келуінде Ол көк пен жердің Иесі ретінде ашылар еді. Дәл қазір Оны айқышқа шегелеуге әзір тұрғандар Оның ұлылығын танитын болады. Бүкіл ғаламның алдында қабылданбаған тас бұрыштың бас тасы болады.

«Ал ол кімнің үстіне құласа, соны тозаңдай қылып үгітіп жібереді». Мәсіхті қабылдамай қойған халық көп ұзамай өз қаласы мен өз ұлтының күйретілетінін көретін еді. Олардың даңқы күйреп, жел айдаған тозаңдай бытырап кететін еді. Ал яһудилерді құртып жіберген не болды? Егер олар соның үстіне ірге қалаған болса, өздеріне қорған болар сол жартас еді. Бұл — менсінбей тасталған Құдайдың ізгілігі, теріске қағылған әділдік, еленбей қалған мейірім еді. Адамдар өздерін Құдайға қарсы қойды, сөйтіп олардың құтқарылуы болуға тиіс болғанның бәрі өздерінің құрдымға кетуіне айналды. Құдай өмір үшін белгілегеннің бәрін олар өлімге айналған нәрсе деп тапты. Яһудилердің Мәсіхті айқышқа шегелеуінің өзінде Иерусалимнің күйреуі қамтылған еді. Голгофада төгілген қан оларды осы дүние үшін де, келер дүние үшін де апатқа батырған салмақ болды. Құдайдың рақымын қабылдамайтындардың үстіне үкім түсетін ұлы ақырғы күні де солай болады. Сонда олар сүрінетін жартас болған Мәсіх оларға кек алушы таудай болып көрінеді. Оның әділдер үшін өмір болып табылатын жүзінің даңқы зұлымдар үшін жалмаушы от болады. Қабылданбаған сүйіспеншіліктің, менсінілмеген рақымның кесірінен күнәкар құритын болады.

«Көптеген мысалдар мен қайта-қайта айтылған ескертулер арқылы Иса Құдай Ұлын қабылдамай қойған яһудилерді қандай нәтиже күтіп тұрғанын көрсетті. Осы сөздерінде Ол өзін Құтқарушысы ретінде қабылдаудан бас тартатын барлық дәуірлердегі күллі адамдарға арнап сөйледі. Әрбір ескерту соларға арналған. Қасиеттілігі қорланған ғибадатхана, мойынсұнбаған ұл, жалған диқаншылар, менсінбеген құрылысшылар — бұлардың бәрінің де әрбір күнәкардың өмірлік тәжірибесінде өзіне сай баламасы бар. Егер ол тәубеге келмесе, олардың алдын ала бейнелеген үкімі соның да үлесі болады». Desire of Ages, 597–600.

Біз мұны келесі мақалада жалғастырамыз.